

Kultur / Bøger

Hvor selvoptaget har man egentlig lov til at være?

Selma Rosenfeldt-Olsen. Foto: Sofie Amalie Klougart

ANMELDELSE / 02.02.17

Ny dansk roman spiller på kunstnerfigurens klicheer og gennemhuller dennes selvbillede med humor og blik for tragisk selvoptagethed. Desværre mangler Selma Rosenfeldt-Olsens 'Leipziger Tagebuch' konsekvens i sin kritik.

Victor Boy Lindholm

Hovedpersonen i *Leipziger Tagebuch* kommer formentlig til at tage prisen, som en af dansk litteraturs mest irriterende protagonister. Og det mener jeg godt.

Frida er flyttet til Leipzig. Hun er en endnu ikke falleret fotograf. Det vil sige – hun tager egentlig ikke nogle billeder, men hun opfatter sig selv som kunstfotograf. Hun har søgt ind på den Fotografiske Billedkunstskole og på Kunstakademiet. Men hun er ikke kommet ind. Hun græd, da hun fik afslag og er enebarn. Frida er alt det, der irriterer én ved folk, der opfatter sig selv som kunstnere, men endnu ikke er det, og det er virkelig imponerende, hvor præcist Rosenfeldt-Olsen rammer denne types selvopfattelse.

I starten af romanen har Frida en samtale med en af sine nye tyske venner ved navn Thomas, der som alle andre i Leipzig er kunstnere. I hvert fald i Fridas verden af ustyrligt mindreværd, er alle i Leipzig

kunstnere. Thomas spørger Frida om, hvad hun egentlig laver i byen: »Ja, men jeg har også sparet lidt penge op. Jeg kan alt muligt. Jeg er en slags freelance kreativ iværksætter.« Sætningen sætter Fridas karakter på spidsen, for i virkeligheden er Frida i stand til meget lidt – hun er fanget i et konstant limbo af beslutninger, hvor alle muligheder er både åbne og lukkede. Hun påstår flere gange, at hvis man bare er åben overfor livet, så kommer alt det gode til én. Det er en romantisk og naiv kliché, og derfor er store dele af min udgave af *Leipziger Tagebuch* også fyldt med overstregninger og vrede margennoter. Dem skrev jeg lige indtil, at jeg opdagede, at Fridas naivitet netop er romanens store styrke og dens samfundskritik. Frida lyder som en generation af unge, der er blevet fyldt med positiv psykologi, selvhjælpsbøger og brudte løfter.

Det er komisk, at Fridas selvopfundne definition af sin egen tilværelse som arbejdsløs lyder som en obskur blanding af livet som liberal, som selvstændig og som kaospilot i Alternativet. Det er som om en indre stemme gang på gang tvinger hende til at sige, at alle muligheder virkelig er åbne, selvom denne livstilgang lukker ned for hendes drømme og håb. Frida er resultatet af et fejlslået håb om at lykkes opstår, hvis blot man holder sig i konstant bevægelse.

Det er, når skriften forsøger at vise Frida livets skyggesider, at bogen er bedst. Det er, når det hele er lidt trist, og tilværelsen ikke længere kan holdes sammen af kemikalier, at det ret nedtonede sprog virkelig kommer til sin ret. Dette sker typisk i kulturmøder mellem denne romantiske dansker og ældre østtyske borgere. Frida og Lucas, som Frida er forelsket i, tager ud og besøger Lucas' bedsteforældre Torge og Juliane, der både har levet igennem 2. verdenskrig og DDR. Scenen er smukt arrangeret, og bevæger sig over østtyske kager til den udlængsel, der rammer Torge og Juliane efter murens fald: »Efter genforeningen, fortalte Torge, ville han og Juliane ud at se noget. De gik ned på rejsebureauet og bestilte en rejse. Rejsebureauet foreslog Norge med cruiseskib. Torge var så glad for at være på den tur, at de bestilte en til, da han kom hjem, og en til. De havde været på over tyve rejser med skib: Skotland, Spanien og Sverige, immer mal weiter. En gang vandt de en rejse i et TV-Show.« Torges og Julianes udlængsel efter Murens fald ligner umiddelbart Fridas, men deres rejseiver er et resultat af ægte modstand, og det er måske det, Frida jager og mangler. Hun er rejst til Leipzig grundet et afslag – de rejste ud, fordi de var indespærrede i deres eget land. Fridas følelse er forståelig, men også symptomatisk for en tid, hvor jagten på ægte følelser, på ægte modstand, kan være svær, når alt egentlig fungerer ret godt. Jeg genkender følelsen og sympatiserer med Frida, men det bliver også komisk. Lidt senere fortæller Lucas om, hvordan hans bedstemor blev jagtet af et fly under krigen, der skød efter hende: »Lucas trak på skuldrene – Sådan var det. Sådan var det. Forfærdeligt. Men Frida var forelsket. Hun var glad og følte sig varm om hjertet. Lucas fortalte om ødelæggelserne, og varmen bredte sig i hendes krop og ansigt.« Som læser kan man her vælge at være forarget eller glædes over, hvor ærligt fortælleren udleverer Frida. Hun vil opleve og sanse, men hun er stump overfor rædsler, og kun åben overfor sin egen horisont. Jeg tror ikke, at dette skal udfoldes til en hel samfundskritik, men det er, som om Frida helt mangler sans for empati, noget som også understreges af hendes udbrud: »Og hun tænkte: Det her er empati. Det har jeg aldrig følt før. Jeg har aldrig følt empati.« Sådan en sætning fremstiller enten Frida som psykopat eller som en blandt litteraturens andre livsuduelige helte – tag Werther i Goethes *Den unge Werthers lidelser*, der som Frida

lider og føler fuldstændig ude af proportioner. Som om de mangler et helt grundlæggende følelseskompass.

Leipziger Tagebuch er mere interessant som tidsbillede end den er decideret god. Den falder for ofte for sproglige klicheer, og dens galleri af bipersoner er sært utroværdigt og bærer generelt præg af flade figurer, som Frida spiller sit følelsesliv op imod. Det fungerer, når Frida skal beskrives, men bliver også i længden en smule kedeligt. Egentlig er romanen enormt sørgelig, og hvis den ikke havde været så forhippet på at tro på sine egne kunstnerklicheer, så havde den været noget stærkere. I sidste ende bør man læse den for at opleve Frida. Hermed kåret som en af dansk litteraturs mest enerverende hovedpersoner.

FAKTA

Selma Rosenfeldt-
Olsen
Leipziger Tagebuch
Gladiator
162 sider, 229 kroner
Udkommet den 26.
januar

